

Письменна Тетяна Валеріївна
Кандидат економічних наук,
викладач кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування
Тернопільський національний економічний університет
Україна, м. Тернопіль

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СИСТЕМІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Сучасні умови діяльності органів державного сектору визначаються змінами в економічному та правовому середовищі, а також залежать від поставлених перед даними органами завдань і функцій. З огляду на це, діяльність органів державного сектору можуть супроводжувати такі різновиди ризиків: нечітка регламентація в законодавстві завдань і функцій; неналежна професійна підготовка працівників; недостатнє ресурсне, матеріальне забезпечення тощо. Тому, в системі органів державного сектору важливого значення набуває внутрішній контроль, що реалізується, зокрема, через виконання функції управління ризиками.

До складу понятійної бази в сфері державного внутрішнього фінансового контролю входить поняття “внутрішній контроль”. При визначенні даного поняття робиться акцент на відповідальності керівника за управління і розвиток органу державного або комунального сектору. Така відповідальність передбачає виконання керівником даного органу низки основних функцій: складання плану та організація діяльності, побудова системи внутрішнього контролю, нагляд за її функціонуванням. Склад названих функцій не є повним без врахування функції управління ризиками, яка виконується для досягнення впевненості в тому, що мета та завдання діяльності органу державного або комунального сектору будуть реалізовані, а рішення – виконані з дотриманням принципів законності, економічності, ефективності, результативності та прозорості.

Відповідно до Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року, оцінка ризиків, поряд з середовищем контролю, контролюючою діяльністю, інформацією та інформаційним обміном, моніторингом, є елементом системи внутрішнього контролю. При здійсненні внутрішнього контролю слід проводити ідентифікацію та оцінку зовнішніх і внутрішніх ризиків, які супроводжують діяльність органу державного або комунального сектору. Разом з цим, керівництво даного органу повинно визначати заходи з реагування на ризики та управління ними [1].

У проекті Закону України “Про державний внутрішній фінансовий контроль” визначено, що керівник органу державного сектору несе відповідальність за організацію і стан функціонування системи внутрішнього контролю. Зокрема, відповідальність керівника пов’язана з визначенням, оцінюванням і управлінням ризиками в діяльності органу державного сектору. Наявність даного положення в проекті законодавчого акту свідчить про те, що такому елементу системи внутрішнього контролю як управління ризиками відводиться вагоме значення [2].

Управління ризиками як діяльність, яку проводять керівники всіх рівнів і працівники бюджетної установи, передбачає проходження певних етапів. Так, у процесі управління ризиками здійснюють ідентифікацію та оцінку ризиків, визначають способи реагування на ризики і заходи контролю за ними. Здійснення ідентифікації ризиків зводиться до визначення ймовірних подій, які негативно впливають або можуть вплинути на здатність бюджетної установи виконувати поставлені перед нею завдання і функції. Зокрема, ідентифікація ризиків передбачає спершу з’ясування складу та систематизацію різних видів ризиків, а потім – постійний перегляд ідентифікованих ризиків для виявлення нових і змінених ризиків.

Стосовно оцінки ризиків, то її здійснюють за критеріями ймовірності виникнення ризиків і суттєвості їхнього впливу на здатність бюджетної установи виконувати поставлені перед нею завдання та функції. За цими критеріями ризики можуть мати значення “високих”, “середніх” і “низьких”.

Доречно відзначити, що рішення про застосування способів реагування на ризики з високим значенням і заходів контролю за ними приймаються керівництвом бюджетної установи. Водночас, прийняття таких рішень стосовно ризиків з середнім і низьким значеннями відноситься до компетенції керівників структурних підрозділів даної установи. При цьому, рішення керівництва бюджетної установи та керівників її структурних підрозділів щодо застосування способів реагування на ризики приймаються для забезпечення їх зменшення, прийняття, розділення або уникнення. Разом з цим, у бюджетній установі проводяться заходи внутрішнього контролю, націлені на забезпечення прийняттого рівня ризиків [3].

Насамкінець доречно відзначити, що заходи зі запровадження в системі органів державного та комунального секторів нової моделі внутрішнього контролю передбачено здійснити впродовж 2012-2016 років. Такий період свідчить про те, що окреслені заходи, які пов'язані зі зміною ідеології внутрішнього контролю, вимагають значних зусиль з боку їхніх виконавців. Визначені час і зусилля мають бути достатніми, щоб забезпечити ефективність виконання функції управління ризиками в системі внутрішнього контролю органів державного сектору.

Література:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року” від 23 грудня 2009 р. № 1601-р [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article?art_id=50176&cat_id=43247. – Назва з екрану.

2. Проект Закону України “Про державний внутрішній фінансовий контроль” від 25 грудня 2008 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/51285>. – Назва з екрану.

3. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах” від 14 вересня 2012 р. № 995 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=351955&cat_id=285157. – Назва з екрану.